

Scenariusz 4

szkoła poza szkołą
cel edukacji: społeczeństwo

Architekt rozwoju społecznego

1. Warunki brzegowe

Ten scenariusz **mógłby się wydarzyć, jeżeli zostałyby spełnione** na przykład takie warunki:

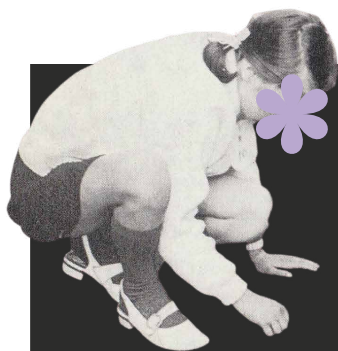
Wzrasta zainteresowanie bogactwem i zróżnicowaniem polskiej kultury i jej regionów.

Rośnie zainteresowanie edukacją mniej instrumentalną i doraźną niż dostępna komercyjnie, czyli wyposażającą w wartości, zwłaszcza wspólnotowe, a także wychowującą i przygotowującą do życia w społeczeństwie.

Wola polityczna umożliwi ewolucyjną zmianę systemu edukacji i jego większą otwartość na świat.

2. Kontekst

Szkoła to centrum edukacyjno-kulturowe, które sprzyja koordynacji doświadczeń, w tym także tych zdobywanych poza nią.

CELEM SZKOŁY

jest przygotowanie do bycia **świadomym, spełnionym obywatelem**, który będzie tworzył odporne, solidarne i wspierające społeczeństwo, dbał o wspólnotę, planetę i dobro wspólne.

Szkoła kształtuje poczucie skuteczności, własnej wartości, znajomości mocnych stron i obszarów do rozwoju.

Istotną część nauki stanowią: podróżowanie, edukacja przyrodnicza, rozwijanie zainteresowań oraz zdobywanie i omawianie doświadczeń nabywanych poza szkołą. Dzięki nauce „poza szkołą” uczniowie poznają i doświadczają różnorodności lokalnych społeczności oraz ich potrzeb.

Nauka jest zorganizowana wokół najważniejszych, palących problemów społecznych, rozpoznawanych na dwóch poziomach: (1) podstawy programowej ustalonej centralnie (weryfikowanej co rok lub co dwa lata), np. w 2040 roku wyzwaniem jest stabilizacja temperatury na kuli ziemskiej; (2) lokalnym – każda szkoła ustala priorytetowe tematy i wokół nich tworzy własny program edukacyjny.

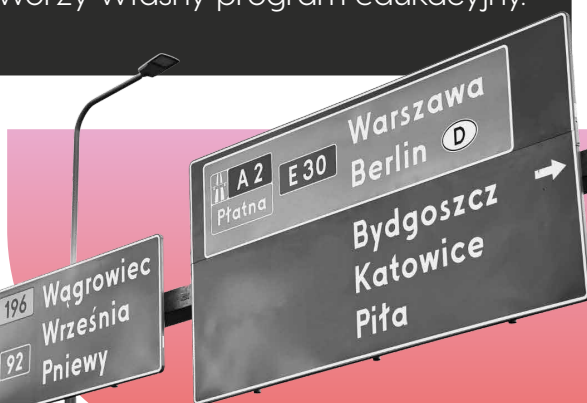
3. Przestrzeń uczenia się

jest nie tylko szkoła. Znacząca część zajęć odbywa się poza budynkiem szkoły – lokalnie lub w całym kraju.

Ogólnopolskie instytucje nauki, edukacji, kultury, centra aktywności społecznej i organizacje pozarządowe tworzą **akredytowaną sieć przyjmującą wycieczki edukacyjne** uczniów z różnych szkół.

Szkoła stacjonarna jest jak dom, do którego się wraca.

Jest to budynek, w którym są sale klasowe, przestrzenie doświadczeń oraz inne pomieszczenia (w tym świetlica oraz piętro pełniące funkcję akademika).

Zajęcia (dla jednej lub kilku klas jednocześnie) odbywają się w tzw. przestrzeniach doświadczeń. Są to odpowiednio wyposażone sale tematyczne (np. chemiczna, geologiczna, robotyczna, kosmiczna) lub sale dedykowane poszczególnym zmysłom (np. dotyku, wzroku, słuchu).

Każda klasa (grupa uczniów) **ma swoją salę**. Sala składa się z dwóch części przedzielonych modułowymi drzwiami. W zależności od potrzeb można pracować w większej przestrzeni albo w dwóch mniejszych salkach. Główna część sali jest wyposażona w ekrany, komputery, stół do doświadczeń. W drugiej **każdy uczeń ma swój kącik**, w którym może trzymać swoje rzeczy. Wygląd sali jest wspólną decyzją osób z klasy (nauczyciela i uczniów). Niektóre są kolorowe, inne stonowane. W niektórych salach jest dużo roślin, w innych dominują ekrany, panele sterujące i inne technologie. Nie ma ławek, są **wygodne sofy oraz pufy**. W salach przede wszystkim odbywają się spotkania przygotowujące do wyjść i wycieczek oraz je podsumowujące.

Całodobowo działa świetlica, która w ciągu dnia jest miejscem cichej pracy lub odpoczynku, a wieczorami można w niej dostać kolację, odpocząć lub nawet przenocować. Jest to rozwiązanie dla dzieci lub rodzin w trudnej sytuacji, które mogą liczyć na wsparcie szkolnych specjalistów.

W szkole oprócz tego są: **biblioteka, gabinet psychologa, gabinet pielęgniarki, bistro, warsztat, kuchnia** do dyspozycji uczniów.

Są także **dodatkowe pomieszczenia**, które pełnią różne funkcje, w zależności od specjalnych potrzeb, np. dla osób z neurotypowością (w tym także nauczycieli, pracowników). Jest sala ciszy, sala głośna (z wygłuszonymi ścianami, w której można głośno się zachowywać, np. krzyczeć, słuchać muzyki), sala do ćwiczeń, sala biała (bez mebli, jasna, bez wizualnych rozpraszaczy), sala kolorowa (z różnymi meblami i sprzętami, zapewniająca wiele bodźców wizualnych), sala bez technologii, sala drzemki.

Szkoła jest **ogrodzona i ma monitoring**. Wokół niej rosną drzewa i krzewy. Na zewnątrz szkoły nie ma innej infrastruktury ani roślin. Edukacja przyrodnicza odbywa się poza szkołą.

4. Organizacja zajęć

poza szkołą jest dostosowana do oferty instytucji zrzeszonych w sieci, w tym instytucji zajmujących się zdrowiem psychicznym i profilaktyką. Każda z instytucji ma własny program edukacyjny, a szkoły mogą bezpłatnie korzystać z tej oferty.

Dzień poza szkołą może wyglądać różnie, w zależności od długości wyjścia i jego rodzaju. Poszczególne szkoły mogą dostosowywać czas trwania wyjścia lub wycieczki do swoich potrzeb i możliwości, ale na ogół jest wiele wyjść na parę godzin (bez nocowania poza domem), a wycieczki poza miejsce zamieszkania najczęściej są trzydniowe, chociaż zdarzają się też wyjazdy na jeden dzień lub dłuższe, np. szkoła zimowa trwa 10 dni, a szkoła letnia 14 dni.

- Jeśli jest to **wyjście lokalne**, trwające parę godzin, to rano jest zbiórka w szkole (około godziny 8), potem przejście lub przejazd na miejsce zajęć, w międzyczasie posiłek i odpoczynek, a później powrót do szkoły (około 16–17). Jeśli uczniowie spędzają na wyjeździe **kilka dni**, to dzień rozpoczyna się wspólnym śniadaniem o godzinie 8, dalszy plan dnia zależy od oferty instytucji przyjmującej uczniów, a wspólna kolacja o 18 jest okazją do omówienia doświadczeń zdobytych tego dnia.

- Każdej klasie w każdej szkole corocznie przysługuje finansowany centralnie **bon edukacyjny**. Jeden bon pozwala odbyć średnio 20–30 wycieczek klasowych rocznie (większość instytucji oferuje zajęcia jednodniowe, niektóre dłuższe – od 3 do 10 dni).
- Po wykorzystaniu bonu pozostałe **zajęcia poza szkołą** są organizowane przez architekta rozwoju społecznego.
- Szkoły mogą również tworzyć **własne programy** – we współpracy z instytucjami lub niezależnie od sieci instytucji, a także w partnerstwie z innymi szkołami.

Odbywają się też liczne **wymiany międzyszkolne**, zwłaszcza pomiędzy szkołami miejskimi a wiejskimi z różnych części Polski, a także wymiany międzynarodowe (zdalne lub stacjonarne).

Zajęcia realizowane w szkole podzielone są na bloki, np. człowiek, woda, klimat, kosmos. Nie ma lekcji, praca odbywa się **metodą projektu**. Uczniowie więc mają możliwość samodzielnego planowania, organizowania i realizowania projektów, co stwarza im okazję do rozwijania umiejętności pracy zespołowej, kreatywnego myślenia, rozwiązywania problemów oraz zdobywania doświadczenia.

Zakres przekazywanej wiedzy składa się z **podstawy** (tzw. core curriculum) oraz **zajęć dodatkowych**. Podstawa jest realizowana w klasie z gronem rówieśników). Zajęcia wykraczające poza podstawę mogą odbywać się w grupach mieszanych wiekowo, np. podczas wycieczek oraz w przestrzeniach doświadczeń w szkole.

Dzień w szkole zaczyna się od **bloku ogólnego** (zajęć w klasach) o godzinie 9. Potem następuje dwugodzinna przerwa, podczas której uczniowie i nauczyciele mogą coś zjeść, zdrzemnąć się, poćwiczyć, pobyć w sali ciszy albo posłuchać głośno muzyki. Po przerwie odbywają się zajęcia w **przestrzeniach doświadczeń** oraz **konsultacje indywidualne**, np. z psychologiem, logopedą. Zajęcia kończą się o 18.

5. Przykładowa tematyka zajęć

- Jestem zdrowy
- Jestem szczęśliwy
- Jestem obywatelem
- Rozumienie tekstu pisanego
- Matematyka w codziennym życiu
- Wybory i kampanie wyborcze online
- Sprawiedliwa transformacja energetyczna na przykładzie Śląska – studium przypadku
- Mniejszości etniczne i ich kultura
- Edukacja prawna
- Język ukraiński
- Slow food w podróży
- Prawa osób transpłciowych i LGBTQ+

6. Technologie

w szkole są **drugoplanowe**. Wspierają proces edukacyjny (są wykorzystywane podczas lekcji, do rekrutacji osób świadczących usługi edukacyjnej lub do cyklicznych spotkań w gronie ekspertów), ale go nie dominują. Technologie są **dostępne, sprawne, bezpieczne**.

Kształtowanie **kompetencji technologicznych** jest zadaniem szkoły. W szkole uczniowie uczą się technologii i ją współtworzą.

7. Nauczyciel

Architekt rozwoju społecznego realizuje **core curriculum** oraz organizuje uczenie się **poza szkołą**.

Zajęcia dodatkowe (poza core curriculum) odbywają się w akredytowanych instytucjach lub mogą być dostarczane zdalnie albo stacjonarnie przez ekspertów w danej dziedzinie, przygotowanych do pracy z dziećmi.

- Takich **ekspertów** można pozyskać (korzystając z bonu edukacyjnego) na specjalnej platformie internetowej zawierającej bazę osób dostarczających usługi edukacyjne dla szkół.

W szkole pracują (lub współpracują z nią zdalnie lub hybrydowo) także **specjaliści**: pedagodzy, psychologzy, logopedzi, fizjoterapeuci, interwencji kryzysowi. Specjalistów niebędących pracownikami można zamówić przez platformę.

8. Rola nauczyciela

Jego najważniejszym zadaniem jest **koordynacja i organizacja procesu edukacyjnego**. W odniesieniu do core curriculum wie, po co uczniowie biorą udział w danych zajęciach, planuje je i omawia. W przypadku zajęć dodatkowych podąża za potrzebami i intuicją uczniów – to oni projektują doświadczenia i zajęcia, uczą się wzajemnie, a architekt pomaga to zorganizować.

Rozwija w uczniach **umiejętność uczenia się** („uczy, jak się uczyć”).

9. Warunki pracy

Nauczyciel **pracuje na terenie szkoły**, gdzie prowadzi zajęcia obowiązkowe oraz dodatkowe, oraz poza nią – opiekuje się klasą w czasie wyjazdów, wycieczek, wyjść oraz koordynuje całość procesu edukacyjnego. Dba o **rozwój uczniów**.

Architekt na co dzień dba o **doświadczenia i proces edukacji** swojej klasy, która liczy maksymalnie **20 osób**. Niektóre zajęcia prowadzi tylko z jedną klasą, ale na wycieczkach często ma pod opieką większą grupę (nawet do 50 osób). W szkole uczy się średnio około **500 uczniów**, co daje co najmniej 25 architektów rozwoju społecznego.

Jego wynagrodzenie jest **wyższe od średniej krajowej pensji**. Za czas spędzony poza miejscem zamieszkania otrzymuje dodatkowe wynagrodzenie oraz dodatkowe dni urlopu.

Nauczyciel jest zatrudniony **tylko przez szkołę**. Specjaliści świadczący usługi edukacyjne nie są związani z jednym miejscem pracy i mogą pracować w kilku szkołach.

Ma zapewnione regularne **wsparcie przeciwdziałające wypaleniu** (tutoring koleżeński, mentoring).

10. Typowy dzień nauczyciela

poza szkołą

Priorytetowym tematem tego roku w szkole są prawa pracownicze w kontekście **współpracy ludzi oraz robotów i sztucznej inteligencji**. Trwa wymiana młodzieży z trzech szkół, po kolei każda szkoła odwiedza się na miejscu. Są teraz w trzeciej szkole (drugi dzień pobytu, jutro powrót do domu).

Rano architekt rozwoju społecznego zorganizował krótkie spotkanie, aby zapoznać uczniów z **planem aktywności i ich celem**.

Po spotkaniu wszyscy odbywają **wizytę w lokalnej fabryce**, gdzie pracują roboty, spotykają się tam z przedstawicielami związku zawodowego pracowników (ludzi) i rozmawiają o pracy wykonywanej przez ludzi i roboty.

Po przerwie obiadowej uczniowie z trzech szkół razem z przedstawicielami związku **opracowują program** opisujący dobre praktyki współpracy ludzi i robotów. Potem spotykają się z nauczycielem-architektem, żeby **podsumować dzień i zdobyte doświadczenia**.

Wieczorem uczniowie **rozgrywają mecz** towarzyski, a w tym czasie architektki **planują kolejne spotkanie** w ramach wymiany, które odbędzie się w przyszłym tygodniu u nich w szkole (także będzie trwało trzy dni).

w szkole

Dzień rozpoczyna się spotkaniem w szkole i omówieniem planu dnia. Tego dnia nie ma lokalnych wyjść, dlatego uczniowie w klasie realizują projekt polegający na opisanii **skutków pracy robotów dla lokalnego rynku** pracy, w tym wzrastającego bezrobocia ludzi.

W czasie przerwy uczniowie i nauczyciele mogą coś zjeść, odpocząć, poćwiczyć, pobyć w ciszy albo posłuchać głośno muzyki. W drugiej części dnia uczniowie mają zajęcia w **przestrzeni sportowej**. W tym czasie nauczyciel zajmuje się **organizacją kolejnej wycieczki** do zabytkowej kopalni węgla – zapoznaje się z materiałami edukacyjnymi, przygotowuje cele do omówienia z uczniami, potwierdza rezerwację podróży i noclegów.

Po zajęciach nauczyciel spotyka się z klasą i omawia **dzisiejsze doświadczenia**. Następnie zdalnie łączy się z gronem specjalistów edukacyjnych, aby zaplanować lub zaktualizować **plany na najbliższy miesiąc** (takie spotkania odbywają się co dwa tygodnie, raz na miesiąc uczestniczą w nich zainteresowani tematem rodzice uczniów). Plany edukacyjne **nie są bowiem stałe** – mogą ulegać zmianie w odpowiedzi na aktualne problemy i wyzwania z obszaru technologii, polityki, społeczeństwa.

11. Jak zostać nauczycielem?

Architektem rozwoju społecznego uczącym z zakresu **core curriculum** mogą zostać osoby, które skończyły dwuletnie studia z **zarządzania procesem edukacji**.

Nauczyciele przedmiotów **dodatkowych** (zaawansowanych, hobbystycznych) to osoby z **doświadczeniem w danej dziedzinie** (biznesowym lub hobbystycznym) albo **absolwenci studiów kierunkowych**, np. biologii, prawa, zarządzania informacją, akustyki, kosmetologii.

Obowiązkowym elementem wszystkich kierunków studiów jest **roczny płatny staż w szkole** na poziomie licencjatu. Staż uzupełniający w szkole muszą odbyć wszystkie osoby, które chcą **się zarejestrować w bazie** osób świadczących usługi edukacyjne. Staż kończy się egzaminem weryfikującym kompetencje i wiedzę psychologiczno-pedagogiczną. Po jego zdaniu osoba dopuszczona zostaje do pracy w szkole.

12. Co dla młodych jest atrakcyjne w byciu nauczycielem w 2040 roku?

Młodzi ludzie chcą zostać nauczycielami w 2040 roku z kilku powodów:

Architekt ma **wpływ na rzeczywistość i kształtuje system wartości i obywatelskie** postawy swoich uczniów

Tworzy **wzory myślenia** o dobrym społeczeństwie i umożliwia ich poznanie

Młody człowiek może stosunkowo **szybko zacząć pracować w szkole** (wystarczy roczny staż zakończony egzaminem)

Poznaje **nowych ludzi i świat**. Podróżuje

Ma dużą **autonomię i decyzyjność** (samodzielnie podejmuje decyzje o procesie edukacyjnym)

Współtworzy **przestrzeń swojej klasy**, zgodnie z własnym stylem i preferencjami

Sprawdzenie się w roli architekta może być ciekawym pomysłem dla **świeżych absolwentów** uczelni wyższych, zwłaszcza jeśli nie są pewni, co chcą robić zawodowo

Może sprawdzić się w **innych rolach zawodowych**

Jego praca jest **mobilna i pełna inspiracji**

Cieszy się **prestżem**, odgrywając wiele ról: nauczyciela, architekta, przewodnika, facylitatora. Dzięki przyjaznemu systemowi pracy nie są one obciążające

Przy okazji wyjazdów i wyjść nauczyciel ma kontakt z **wieloma środowiskami i miejscami pracy**

13. Rekrutacja i sprawdzanie kompetencji nauczyciela

Rekrutacja nauczyciela-architekta jest dostosowana do specyfiki nauczania opartego na doświadczeniach społecznych i pozaformalnych. Proces obejmuje:

1. weryfikację umiejętności organizacyjnych

kandydat musi wykazać się umiejętnościami planowania, koordynowania i realizowania projektów edukacyjnych, zarówno lokalnych, jak i ogólnokrajowych

przyszły nauczyciel musi być zdolny pracować z uczniami nad projektami społecznymi, wspierającymi rozwój obywatelski i solidarność

2. ocena kompetencji społecznych i obywatelskich

3. prezentacja wizji edukacji

każdy kandydat przygotowuje plan projektu, który odzwierciedlałby potrzeby społeczności oraz promowałby zrównoważony rozwój i wartości społeczne

Kluczowe do sprawdzenia są **kompetencje i zdolności organizacyjne** i związane z **aktywnym słuchaniem potrzeb uczniów**. Ważne są również poprzednie **doświadczenia** kandydata i jego **sieć kontaktów** oraz umiejętność definiowania **potrzeb odbiorców** (uczniów i społeczności).

Nauczyciele są wybierani na podstawie **interdyscyplinarnej wiedzy** oraz doświadczenia w **organizacji projektów społecznych i kulturalnych**.

14. Możliwości i ścieżki rozwoju

Mentoring i wsparcie w zakresie projektowania doświadczeń

Nauczyciele mają dostęp do programów mentoringowych, które wspierają ich w projektowaniu i realizacji programów edukacyjnych w kontekście społecznym. Dzięki temu rozwijają umiejętności prowadzenia wieloetapowych projektów angażujących lokalne społeczności.

Elastyczne i mobilne środowisko pracy

Praca nauczyciela-architekta polega na realizacji zajęć zarówno w szkole, jak i poza nią. Nauczyciele mają swobodę w planowaniu projektów edukacyjnych, podróży i wyjazdów, co pozwala im dostosować harmonogram do potrzeb klas i instytucji partnerskich.

Ścieżka interdyscyplinarnego rozwoju

Architekci mogą rozwijać swoje kompetencje w różnych obszarach, od edukacji przyrodniczej przez rozwój społeczny po kulturę. Dzięki współpracy z różnorodnymi instytucjami zdobywają unikalne doświadczenia, które mogą wykorzystać w innych dziedzinach życia zawodowego.

Partnerstwa i wymiany międzyszkolne

Nauczyciele mogą uczestniczyć w wymianach między szkołami, miastami i krajami, co daje im możliwość ciągłego rozwoju i nawiązywania nowych kontaktów zawodowych oraz wymiany doświadczeń z innymi nauczycielami i instytucjami.

15. Benefity

● Budżet na realizację **projektów edukacyjnych**

Każdy architekt ma dostęp do rocznego budżetu, który może przeznaczyć na realizację projektów edukacyjnych, wycieczek, wymian międzyszkolnych czy współpracę z lokalnymi instytucjami. Ten benefit umożliwia realizowanie kreatywnych i innowacyjnych programów, które angażują uczniów w życie społeczne.

● Program wsparcia **zdrowia psychicznego i zapobiegania wypaleniu**

Nauczyciele-architekci mają regularny dostęp do programów wsparcia, takich jak mentoring i coaching, oraz specjalistycznej pomocy w zakresie zdrowia psychicznego. Mają również możliwość skorzystania z dodatkowych dni wolnych w przypadku długotrwałego obciążenia.

● **Skrócony tydzień pracy** z dniami na regenerację

W ramach systemu zapobiegania wypaleniu zawodowemu nauczyciele mają co tydzień dzień przeznaczony wyłącznie na odpoczynek, samorozwój lub uczestnictwo w kursach rozwoju osobistego. Przerwy regeneracyjne pomagają w zachowaniu równowagi między pracą a życiem prywatnym.

● Udział w międzynarodowych projektach edukacyjnych, **program „nomady edukacyjnego”**

Nauczyciele mają możliwość uczestniczenia w międzynarodowych programach wymiany doświadczeń oraz prowadzenia projektów edukacyjnych z udziałem zagranicznych partnerów. To sprzyja poszerzaniu horyzontów, zdobywaniu nowych umiejętności i nawiązywaniu międzynarodowych kontaktów.

● Program **rezydencji edukacyjnej**

Nauczyciele w jej ramach przez określony czas mogą pracować nad własnym projektem edukacyjnym w wybranej lokalizacji, np. w instytucji kultury, centrum badawczym lub organizacji pozarządowej. Projekt ten może dotyczyć np. rozwoju nowych metod nauczania, badań nad edukacją społeczną czy tworzenia programów dla uczniów z neuronietypowościami. Rezydencja daje możliwość realizacji autorskiej wizji edukacyjnej i zdobycia nowych kompetencji.

16. Awans zawodowy

W scenariuszu „Architekt rozwoju społecznego” rola nauczyciela jest złożona, ponieważ koordynuje on nie tylko **proces edukacyjny, ale także rozwój społeczny uczniów**, co wymaga umiejętności organizacyjnych, komunikacyjnych oraz głębokiego zrozumienia problemów społecznych i ich rozwiązywania. Awans zawodowy w takim systemie opiera się na **umiejętności zarządzania projektami, współpracy z instytucjami zewnętrznymi oraz pracy w dynamicznym, zróżnicowanym środowisku.**

Awans w systemie edukacyjnym opartym na doświadczeniach może odbywać się w kilku kierunkach:

Model specjalizacji w projektowaniu doświadczeń społecznych

Nauczyciele, którzy wyróżniają się w organizowaniu projektów edukacyjnych, mogą awansować na specjalistów ds. projektowania doświadczeń społecznych. Odpowiadają oni za tworzenie programów społecznych dla uczniów i współpracę z instytucjami zewnętrznymi.

Model interdyscyplinarny

Nauczyciele mogą rozwijać swoje umiejętności w różnych obszarach: edukacji, zarządzaniu, kulturze czy technologii. Interdyscyplinarny rozwój otwiera przed nimi możliwość prowadzenia złożonych projektów na poziomie krajowym i międzynarodowym.

Model mentoringowy

Architekci, którzy osiągnęli sukcesy w pracy z uczniami, mogą awansować na mentorów, by pomagać innym nauczycielom rozwijać ich kompetencje w zakresie projektowania i realizacji edukacyjnych doświadczeń.

Odpowiedzialność za awans zawodowy ponosi nauczyciel razem z tutorem. Proces odbywa się w bliskiej relacji ze środowiskiem lokalnym i akademickim, z którym dany nauczyciel współpracuje.

Czas na awans. System awansu jest oparty na cyklach trwających np. 2–4 lata. Decyzja o awansie zapada na podstawie konkretnych osiągnięć, realizacji projektów społecznych, obywatelskich czy międzynarodowych oraz skuteczności i zasięgowi tych projektów. Ewaluacja wpływu i rozwoju odbywa się raz na pół roku razem z mentorem, jest podstawą wyboru dalszej kariery.

Przykład ścieżki awansu

1. Architekt rozwoju społecznego

Nauczyciel zarządza realizacją core curriculum oraz projektami społecznymi.

2. Specjalista ds. projektów społecznych

Nauczyciel specjalizuje się w tworzeniu i zarządzaniu projektami edukacyjnymi, które mają na celu rozwój społeczny uczniów, i współpracuje z instytucjami.

3. Mentor architektów

Nauczyciel zaczyna pełnić funkcję mentora innych architektów, pomaga im w realizacji projektów oraz wspiera ich rozwój zawodowy.

4. Lider interdyscyplinarny

Lider prowadzi projekty na poziomie krajowym, zarządzając międzyszkolnym i międzynarodowymi inicjatywami edukacyjnymi.

5. Dyrektor ds. rozwoju społeczności lokalnej

To nauczyciel o strategicznych umiejętnościach, który zarządza projektami na rzecz rozwoju lokalnej społeczności, współpracuje z lokalnymi władzami i organizacjami pozarządowymi, zarówno krajowymi, jak i zagranicznymi.

KOMENTARZE EKSPERCKIE

Scenariusz „Architekt rozwoju społecznego”

Aleksandra Przegalińska

prof. Akademii Leona Koźmińskiego, badaczka na Harvardzie, naukowa doradczyni w Campus AI

Edukacja w 2040 roku jako katalizator społecznej transformacji

Scenariusz „Architekt rozwoju społecznego” to wizja edukacji w 2040 roku, w której granice między szkołą a społeczeństwem ulegają twórczemu rozmyciu, a technologia staje się pomostem łączącym lokalne doświadczenia z globalną perspektywą. Ta koncepcja edukacji wykracza daleko poza tradycyjne ramy instytucjonalne. Zaproponowano tu model, w którym proces uczenia się jest głęboko zintegrowany z tkanką społeczną, a technologia pełni funkcję katalizatora tej integracji.

W sercu tego modelu leży idea edukacji jako procesu holistycznego, ściśle powiązanego z rzeczywistością społeczną. Technologie informacyjne i komunikacyjne, daleko wykraczające poza rolę narzędzi dydaktycznych, ewoluują w kierunku kompleksowych ekosystemów edukacyjnych. Zaawansowane platformy cyfrowe tworzą globalne sieci uczenia się, umożliwiając uczniom zdobywanie wiedzy, a przede wszystkim rozwijanie głębokiego zrozumienia złożoności świata i jego wyzwań.

Wirtualne wymiany, międzynarodowe projekty i warsztaty online nie są tu jedynie dodatkiem do tradycyjnej edukacji, ale integralnym elementem procesu kształtowania globalnej świadomości i kompetencji międzykulturowych. Takie zniesienie barier edukacyjnych daje możliwości rozwoju empatii, zrozumienia różnorodności i budowania mostów między odległymi kulturami.

Wykorzystanie inteligentnych algorytmów do identyfikacji lokalnych problemów społecznych otwiera fascynujące pole do rozważań nad rolą sztucznej inteligencji w kształtowaniu agendy

społecznej. Z jednej strony oferuje to możliwość precyzyjnego adresowania realnych wyzwań społecznych w ramach projektów edukacyjnych, z drugiej – rodzi pytania o potencjalne ograniczenia i bias algorytmiczny. Czy poleganie na AI w identyfikacji problemów społecznych nie prowadzi do pominięcia kwestii trudno kwantyfikowalnych lub niewidocznych dla systemów cyfrowych?

Zauważmy, że technologia wirtualnej rzeczywistości (VR) w tym kontekście jawi się nie tylko jako narzędzie edukacyjne, lecz także jako instrument głębokiej transformacji percepcji i doświadczenia. Możliwość wirtualnego „przeniesienia się” do odległych miejsc i kultur oferuje uczniom doświadczenia niedostępne w tradycyjnym modelu edukacji. Rodzi to jednak pytania natury etycznej i epistemologicznej. Jak zapewnić, by te wirtualne doświadczenia nie prowadziły do powierzchownego lub stereotypowego postrzegania innych kultur? Jak zbalansować wirtualne doświadczenia z autentycznymi interakcjami międzykulturowymi?

Kluczowym aspektem tego scenariusza jest uznanie, że technologia, mimo swojej potęgi, pozostaje narzędziem wspierającym, a nie zastępującym ludzką refleksję i krytyczne myślenie. Ta perspektywa podkreśla fundamentalną rolę nauczyciela jako „architekta rozwoju społecznego” – osoby, która przekazuje wiedzę, ale przede wszystkim stymuluje głęboką refleksję nad złożonością świata i miejscem jednostki w globalnej społeczności.

W tym kontekście model „Architekta rozwoju społecznego” skłania do postawienia pytań, jak kształtować krytyczne myślenie i głęboką refleksję w świecie zdominowanym przez szybki przepływ informacji i wirtualne doświadczenia oraz jak rozwijać autentyczne zaangażowanie społeczne w erze cyfrowej. Jak balansować globalną perspektywę z lokalnym zakorzenieniem?

Niniejszy scenariusz przedstawia wizję edukacji jako potężnego narzędzia transformacji społecznej. To model, w którym technologia nie jest celem samym w sobie, ale środkiem do głębszego zrozumienia i zaangażowania w rzeczywistość społeczną. W tej

prof. UAM dr hab.

Sylwia Jaskulska

Perspektywa uczelni kształcących nauczycieli przyszłości

W ramach zrównoważonego rozwoju świata zaspokajają się potrzeby obecne, nie pozbawiając przyszłych pokoleń możliwości zaspokojenia ich potrzeb. W kontekście edukacji można mówić o promowaniu zachowań, które zmierzają do osiągnięcia w zmieniającym się świecie obiektywnego dobrostanu jednostek, społeczności i środowiska. Jednym z możliwych scenariuszy szkoły przyszłości jest traktowanie idei zrównoważonego rozwoju jako warunku koniecznego procesu edukacji. Technologia staje się tu użytecznym wsparciem, ale nie jest narzędziem najważniejszym. Stawia się na edukację obywatelską, rozumienie różnych kultur oraz współpracę ponad granicami państw i ograniczeniami systemu edukacji. W tym także elastycznym modelu ważny jest wątek wartości kluczowych, które mają swoją fizyczną reprezentację w budynku szkoły – drugiego domu. Do tego domu się powraca, z niego się też wyrusza w podróż dosłownie, a także w sfery naukowych poszukiwań.

Program akademicki, który przygotowuje nauczycieli do pracy w szkole przyszłości, powinien integrować wartości zrównoważonego rozwoju, umiejętności pracy w zmieniającym się świecie oraz elastyczność i kreatywność w podejściu do nauczania. W edukacji akademickiej przygotowującej do pracy w takiej szkole należałoby postawić w zakresie metodyki nauczania przedmiotowego na integrację kwestii zrównoważonego rozwoju z każdym przedmiotem, od nauk ścisłych po humanistyczne. Ważne byłoby

perspektywie szkoły 2040 roku jawi się nie jako izolowana instytucja, ale jako dynamiczny hub łączący lokalne doświadczenia z globalną świadomością, kształtujący refleksyjnych, empatycznych i aktywnych obywateli świata. Taka wizja edukacji stawia przed nami wyzwanie ciągłego redefiniowania roli technologii w procesie kształcenia i zmusza nas do nieustannej refleksji nad istotą edukacji w kontekście globalnych wyzwań XXI wieku. Jednocześnie podkreśla niezastąpioną rolę ludzkiego pierwiastka – nauczyciela jako mentora, czyli kogoś, kto daje nie tylko wiedzę, ale również perspektywę, a tym samym szansę na głęboką refleksję.

też umiejętności mediacyjne i negocjacyjne, umożliwiające współpracę w zróżnicowanych grupach. Technologia w procesie edukacyjnym powinna wspierać rozwój krytycznego myślenia, a nie rozwiązywać problemy.

Wymiany studenckie i rozmaite formy częściowego realizowania programu studiów za granicą powinny być dostępne i promowane wśród osób studiujących, a może nawet dla nich obowiązkowe. Własne doświadczenie mobilności przygotowuje do promowania tej idei wśród wychowanków. Scenariusz zakłada także podniesienie prestiżu zawodu nauczyciela. Drogą dojścia do tego stanu z poziomu kształcenia akademickiego może być wzmacnianie prestiżu studiów nauczycielskich przez tworzenie grup badawczych, współpracę z międzynarodowymi ośrodkami akademickimi, z biznesem i przemysłem, a także system mentoringowy z udziałem doświadczonych nauczycieli. Tym samym już w momencie wejścia na rynek pracy ekspercki wzmocniona zostanie rola nauczyciela.

Raport przygotowany przez

**TEACH FOR
POLAND**

Realizacja dzięki

we współpracy z

